

E

» ESTAFETTE-INTERVIEW «

MUSEALE SAMENWERKING IN GOOI & VECHT

De musea in Gooi en Vecht zijn niet alleen in omvang, maar ook in aanbod heel verschillend. De samenwerking tussen de musea is belangrijk: met elkaar vertellen ze een groot verhaal.

PATRICIA ALKHOVEN,
Dudok Architectuur Centrum (DAC), Hilversum
Wat brengt museale samenwerking jou?

“Dit is een lastige vraag om te beantwoorden voor mij: ik werd op 1 januari 2020 directeur en we hebben voornamelijk in lockdown gezeten. Natuurlijk kan ik wel schetsen wat ik me ervan voorstel, wat me het positieve eraan lijkt. Ik ben altijd

in voor samenwerking en gezamenlijk thema’s oppakken, omdat ik denk dat je elkaar daarmee kunt versterken. Thematisch zou je onderwerpen meer kunnen uitdiepen, omdat je allemaal een stukje van die grote puzzel neer kunt leggen. Grenzen van natuur en cultuur zijn immers ruimer dan grenzen van een stad of dorp. Als je de handen ineens slaat, is je reikwijdte ook groter. Ik geloof ook erg in een interdisciplinaire samenwerking. Dus niet uitsluitend met musea, maar ook met andere culturele instellingen. Met muziek evenementen, met andere podia, media, festivals; je kunt van alles verzinnen. Het is ook een uitdaging om jouw bezoekers nieuwsgierig te maken naar collega’s in de regio. We doen dat al en zodra het weer allemaal mag, gaan we natuurlijk ook dat weer volop in gang zetten.”

Vraag van Evert van Os (Singer Laren) aan Patricia:
“Dudok was een echte grensverlegger. Hij kwam in dezelfde tijd naar Hilversum als Piet Mondriaan en Bart van der Leek in Laren waren. Weet jij of zij ooit kennis gemaakt hebben?”

Patricia: “Willem Marinus Dudok en Piet Mondriaan arriveerden in 1915 gelijktijdig in het Gooi. Ze ontmoetten elkaar echter pas in 1931 – in Parijs, waar Mondriaan sinds 1919 woonde. Als directeur Publieke Werken van de gemeente Hilversum kwam Dudok het schilderij ‘Compositie met twee lijnen’ van Mondriaan bekijken. Het was door het Nederlands Kunstverbond aangekocht voor het nieuwe Raadhuis. Dudok keurde het goed, maar het kon het Hilversums College niet bekoren. Het schilderij kreeg geen ereplek en kwam uiteindelijk in Dudoks werkkamer te hangen. Dudok toonde zich respectvol over het werk van Mondriaan en erkende diens kwaliteit als hedendaags kunstenaar, maar tot een vriendschap is het nooit gekomen. Overigens is het schilderij veel later van de hand gedaan; de gemeente had geld nodig voor de restauratie van theater Gooiland. De verkoop is tegengehouden, omdat het als nationaal erfgoed werd aangemerkt. Uiteindelijk kwam het in het Stedelijk Museum terecht. Singer Laren was, achteraf gezien, een veel betere optie geweest, omdat het schilderij dan in ieder geval in onze regio was gebleven!”

TEKST: SARAH SAARBERG FOTOGRAFIE: MAARTEN VAN HAAFF

RIK VAN WEGEN,
curator Kasteel-museum Sypsteyn, Loosdrecht
Wat brengt museale samenwerking jou?

“Wat het ons in elk geval brengt, is een prachtig uithangbord. Sypsteyn is zo verschrikkelijk leuk, maar we slagen er onvoldoende in om dat onder de aandacht van de mensen te brengen. Het blijft een soort onbekende parel. Dankzij de gezamenlijkheid van de activiteiten bereiken we toch een wat groter publiek. Wat ook interessant is: de thema’s nodigen je uit om je eigen inhoud eens anders te bekijken en dat kan best heel verrassende exposities opleveren. Ik denk dat die museale samenwerking in de toekomst nog uitgebreider kan zijn. Er zijn activiteiten die we als museum allemaal toch moeten verrichten en die niet specifiek te maken hebben met je museum. Je zou meer ‘achterkant’ kunnen bundelen en delen. Voor een relatief klein museum als Sypsteyn is dat natuurlijk heel aantrekkelijk.”

Vraag van Patricia Alkhoven (DAC) aan Rik:
“Waar ben je in en om Kasteel Sypsteyn het meest trots op?”

Wat is voor jou het meest bijzonder?”

Rik: “Wat ik heel bijzonder vind aan Sypsteyn, is dat een visionaire, eigenzinnige man vanuit een aantal invalshoeken een soort gesamtwerk heeft samengesteld, waarin natuur, cultuur en de geschiedenis van zijn eigen familie samengaan. De twee belangrijkste onderdelen daarvan zijn de tuinen en het porselein. Er zijn veel kanten aan het verhaal en het is toch één geheel. Wat ik ook bijzonder vind, is dat Van Sypsteyn niet alleen van alles heeft verzameld en neergezet, maar dat hij dat op een intellectuele manier heeft gedaan. Zo heeft hij als een pionier onderzoek gedaan naar de Nederlandse tuinkunst en naar Hollands porselein, en daar ook over gepubliceerd. Waar ik trots op ben, is dat we zijn nalatenschap met weinig middelen, nauwelijks subsidie, en vrijwilligers met een hoop liefde in stand weten te houden. Onze vrijwilligers zijn de zuilen die de instelling overeind houden. In mijn vakgebied, bijvoorbeeld door collega’s uit het Rijksmuseum, worden wij een beetje gezien als ‘die verarmde deftige man uit Loosdrecht’. Maar wel een die gerespecteerd is, zowel door fondsen als grote namen uit de museumwereld. Dat is toch een uiting van waardering die vakgenoten toekennen aan Van Sypsteyn, aan wat hij heeft gemaakt en achtergelaten!”

NIENKE DE WIT,
Huizer Museum
Wat brengt museale samenwerking jou?

“Het brengt ons van alles, en op veel vlakken. De verbinding met andere organisaties zorgt ervoor dat we in veel opzichten kunnen verbreden en inhoudelijk kunnen verdiepen. Zowel in de organisaties als in de presentaties voor ons publiek. Een museumbezoek gaat over beleving, in een bepaalde context. Dat is wat de bezoeker tegenwoordig ook van een museumbezoek verwacht. Als klein museum is dat soms best ingewikkeld om te bieden.

Door deze samenwerking mogen we uit verschillende collecties putten. We zijn allemaal gevestigd in dezelfde regio, en werken om die reden ook op het gebied van marketing met elkaar samen. Dat is de laatste jaren al een beetje op gang gekomen maar mag wat mij betreft nog steviger. Samenwerking zou natuurlijk ook kunnen op het gebied van backoffice, zoals gezamenlijke inkoop en het delen van bepaalde faciliteiten. Kennis en kunde is ook iets wat we gelukkig steeds meer delen: collectiebeheer, collectiewaardering en registratie, vragen die je hebt over stukken die binnenkomen die soms gekoppeld zijn aan specifieke delen van die regionale geschiedenis. Wij zijn het enige cultuurhistorische museum dat verhalen uit de hele Gooi en Vechtstreek vertelt. Zeventig procent van onze bezoekers komt uit deze omgeving. Dat regionale verhaal is daarmee ook heel belangrijk voor ons. Wat mensen wel eens vergeten: we zijn dan misschien klein, maar we moeten aan dezelfde eisen voldoen als bijvoorbeeld het Rijksmuseum. Alleen doen wij dat met een groot team vrijwilligers; ik ben de enige professionele kracht. Dus dat we kennis en kunde bij collega’s kunnen halen, is voor ons onmisbaar.” »

Vraag van Rik van Wegen (Sypesteyn) aan Nienke: *“Heeft het vooral zin de verschillende inhoudelijke verhalen bij tijdelijke presentaties en in festivals met elkaar te verbinden, of zou je meer structureel de werkzaamheden die de verschillende kleine musea allemaal moeten doen, willen bundelen?”*

Nienke: “Ik denk dus: allebei! Het heeft zeker zin om voor tijdelijke presentaties en festivals verbinding met elkaar te zoeken. Tijdens de afgelopen coronacrisis is wel gebleken hoe we met elkaar zaken in gang kunnen zetten, zoals dit Erfgoedfestival. Ik denk dat de samenwerking veel uitgebreider kan zijn, omdat we samen een krachtiger verhaal voor onze bezoekers kunnen maken. Daarin kunnen we elkaar aanvullen, zodat onze eigen verhalen vollediger worden. Daarnaast is organisatorische samenwerking – collectie, backoffice, inkoop, marketing – iets dat wat mij betreft ook veel inniger mag worden. Dat brengt alleen maar win-winsituaties! Die noodzaak is voor kleine musea natuurlijk groter dan voor de grotere.”

JOHN EXALTO, Comenius Museum, Naarden-Vesting
Wat brengt museale samenwerking jou?

“Omdat ik pas driekwart jaar bezig ben voor het Comenius Museum, is het lastig hier iets over te zeggen. Toch zie ik nu al hoe zinvol het is dat we een regioconservator hebben die alles weet van alle musea in de regio, en dat weer deelt met ons. Als er iemand is die de samenwerking aanstuurt, zijn overkoepelende activiteiten zoals een Erfgoedfestival makkelijker te realiseren. Ik heb nog maar weinig collega’s in levenden lijve kunnen ontmoeten vanwege corona, dus eigenlijk kan ik nog niet veel zeggen over een museale samenwerking. Maar wel over het Comenius Museum, dat weliswaar in Naarden ligt,

maar qua betekenis veel groter is; Comenius woonde in Amsterdam en zijn gedachtegoed heeft in heel Europa invloed gehad, en natuurlijk ook in deze regio. De boodschap van Comenius raakt ons allemaal. In die zin is het thema van het Erfgoedfestival – Grensverleggers – interessant. In de twintigste eeuw waren er in deze regio diverse kolonies, zoals die van Frederik van Eeden en, eind 19e eeuw, van Jacob van Rees. Professor van Rees was ook de drijvende kracht achter de Humanitaire School; hij richtte deze begin zoste eeuw op in Laren. Een grensverlegger op het gebied van onderwijs – net als Comenius. Het leefde toen dus ook in deze omgeving. Het is boeiend voor ons als museum om het verhaal van Comenius te kunnen linken aan de stad Naarden, maar zeker ook aan de regio.”

Vraag van Nienke de Wit (Huizer Museum) aan John: *“Hoe is het om in coronatijd directeur te worden van een museum waar vooral buitenlandse bezoekers komen? En hoe is het opstarten dan, als je je collega museum-directeuren nooit ziet?”*

John: “Dat ik mijn collega’s nog niet heb kunnen ontmoeten, zorgde toch wel voor

een lastige start. Aan de andere kant heb ik de tijd gekregen om mij te kunnen inwerken. Het Comenius Museum is tevens kenniscentrum en we hebben ook een rol op het gebied van onderzoek. We zien ernaar uit dat ons museum niet alleen veel bezoekers, maar ook collega’s binnen brengt. Mijn collega museum-directeuren zijn vast veel meer ervaren dan ik, dus ik hoop veel van ze te kunnen leren. Zoals: hoe pak je bepaalde museumzaken aan; hoe vertel je een verhaal. Daarover hoor ik natuurlijk graag.”

ANNEMARIE DEN DEKKER, Muiderslot
Wat brengt museale samenwerking jou?

“Ook los van het Erfgoedfestival ben ik een groot voorstander van samenwerking, en niet alleen met de museale partners, maar op elk gebied. En niet alleen regionaal, maar ook nationaal. Muiderslot werkt samen met verscheidene partners uit het sociale domein, met opleidingsinstituten en met creatieve makers, zoals musici en theatermakers. Het houdt je scherp en in verbinding met de maatschappij. Daarbij is het wel

belangrijk om je missie, visie en kernwaarden steeds voor ogen te houden; wij zoeken dus vooral op dat gebied de samenwerking op. Voor het Muiderslot is inclusiviteit een belangrijk uitgangspunt. De maatschappelijke relevantie van regionale cultuur hoort daarbij. Je hebt altijd wat aan samenwerking, want het is goed om elkaar te informeren en om aan te haken bij elkaars thema’s zoals toegankelijkheid, duurzaamheid en collectiemobiliteit. Binnen het Erfgoedfestival zijn wij natuurlijk een grote partner. Qua musea zijn er verschillende smaken en soorten in deze regio en het is belangrijk om je eigen identiteit te bewaren. Wél kun je bruggen slaan en bijvoorbeeld de eigen geschiedenis gebruiken om gesprekken aan te gaan. Voor bezoekers is het Erfgoedfestival een soort kralenketting waardoor alle musea in de regio aan elkaar geknoopt worden. Alle, soms onverwachte, spelers bij elkaar.”

Vraag van John Exalto (Comenius Museum) aan Annemarie: *“Comenius leefde in dezelfde tijd als P.C. Hooft. Comenius had de familie De Geer als mecenas. Hij verbleef bij hen in Amsterdam. De Geer was familie van P.C. Hooft. Denk je dat Comenius ooit op het Muiderslot is geweest? Als hij in die tijd Naarden bezocht, zou hij het Muiderslot toch niet hebben kunnen missen.”*

Annemarie: “Dichter, toneelschrijver, creatieveling en historicus P.C. Hooft (1581-1647) was een tijdlang drost in Muideren; hij woonde en werkte op het Muiderslot. De elf jaar jongere, uit Tsjechië afkomstige tijdgenoot Comenius (1592-1670) was filosoof, hervormer en pedagoog. In de tweede helft van de 17de eeuw verbleef hij in Amsterdam, P.C. Hooft was al een aantal jaren daarvoor overleden. Beide mannen hebben elkaar dus niet ontmoet op het Muiderslot, maar er zijn zeker overeenkomsten tussen hen. De heren waren allebei erg

gericht op hun moedertaal in plaats van het geleerde Latijn. Comenius pleitte voor onderwijs in de moedertaal, Hooft voor poëzie en proza in de moedertaal. Op het eerste gezicht lijken ze allebei tot hun ideeën te komen door open debat met anderen. En beiden zijn groot geworden doordat de Amsterdamse drukkerijen het Silicon Valley van 17de-eeuws Europa waren, waardoor hun werk en ideeën werden verspreid.”

EVERT VAN OS, Singer Laren
Wat brengt museale samenwerking jou?

“Ooit zei iemand: ‘Kennis is als liefde; je kunt het blijven geven, zonder het kwijt te raken’. Een prachtig citaat vind ik dat, en het is precies wat je als ‘grote broer’ kunt doen in zo’n samenwerking. Dat is het exact voor mij. Ik houd erg van delen en van samenwerken; Singer Laren doet dat ook buiten het museale veld. Het houdt je scherp en in verbinding met de maatschappij. Binnen de regionale museale samenwerking zijn wij een van de grotere spelers. Wij beschouwen het ook als een soort ketenverantwoordelijkheid voor kleinere instellingen. Los daarvan geloof ik echt dat het de bezoekers verrijkt als de regionale musea samenwerken: met elkaar kunnen we het complete verhaal van ‘t Gooi vertellen. We vertellen immers allemaal een stukje, de een wat groter dan de ander, maar samen maken we het verhaal compleet. Ik denk dat iedereen goed voor ogen moet hebben wat dan het eigen stuk is. Ons profiel richt zich op het Hollands impressionisme en het Nederlands modernisme, dat voor een groot deel is ontstaan in de kunstenaarsdorpen van ‘t Gooi. Het is leuk om aan je bezoekers een groter verhaal mee te geven, niet alleen het deelverhaal. Samenwerking gaat nog verder dan dat. Bijvoorbeeld over gezamenlijke lobby’s over de bereikbaarheid van ‘t Gooi. Voor mij is dat een heel belangrijk speerpunt.”

Vraag van Annemarie den Dekker (Muiderslot) aan Evert: *“Het is prettig te denken in mogelijkheden en kansen. Hoe heb jij dat in coronatijd gedaan en vooral: hoe heb je jouw team weten te motiveren? Hoe kwam je bij de mogelijkheden die er wel waren?”*

Evert: “Toen we dicht moesten, waren ook wij natuurlijk even lamgeslagen. Al heel snel besloten we om te gaan zoeken naar dingen die we wél konden doen. Mijn team pakte dat heel snel op. Dat motiveren probeerde ik door vooral met de toekomst bezig te zijn en iedereen daar een rol in te geven. We hebben een belangrijke verbouwing naar voren gehaald, we zijn kunstlunchmanden gaan verkopen, er zijn puzzeltochten bedacht, er was koffie to go, Singer TV werd opgestart; iedereen kwam met ideeën. Er ontstond een nog grotere saamhorigheid in het team en het bracht veel positiviteit en energie, iets wat we allemaal goed konden gebruiken.” ◀